

Tammelan lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2011–2013

Vapaa-aikatoimi
2010–2011

SISÄLTÖ:

- 1. Johdanto**
- 2. Edellinen ohjelma**
- 3. Tilastotietoa kuntalaisista lasten ja nuorten näkökulmasta**
- 4. Tammelan lapsi ja nuorisopoliittinen ohjelma 2011–2013**
- 5. Seuranta**

1. Johdanto

Tammelan kunta on ollut yksi Kanta-Hämeen ensimmäisistä kunnista mihin laadittiin vuonna 2001 lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma.

Tammelan nuorisotoimi otti vuonna 2006 tavoitteeksi lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman täydentäminen vuoden 2006 aikana. Siitä pyrittiin saamaan ohjelma, jossa olisi tavoitteet ja toimenpiteet tammelalaisten lasten – ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Uusi päivitetty ohjelma saatiin vuosille 2007–2010. Tammelan kunta haki Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta valtionavustusta Tammelan lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman 2011–2013 laatimiseen ja toimenpiteiden aikaansaamiseksi. Tammelan kunnalle myönnettiin 5.000 € hankkeen toteuttamiseen. Sosionomiopiskelija Nina Heikkilä palkattiin 13.9.2010–31.12.2010 väliseksi ajaksi päivittämään lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa. Lapsi - ja nuorisopoliittisen työryhmässä olivat edustettuina perhetyöstä ja päivähoidosta Annikka Mikkola ja Anu Wessman, teknisestä toimesta Miika Tuki ja Mika Suontausta, koulutoimesta ja oppilashuollosta Kalle Laakso, Hilikka-Maija Löytömäki ja Emmi Ristolainen, kouluterveydenhuollosta Kaija Rämö, poliisista Sirkku Nurmi, Tammelan Nuorisovaltuustosta Santeri Laine ja Tammelan Seurakunnasta Leena Kuusjärvi ja Annemari Sipilä.. Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin vapaa-aikasihteeri Päivi Klemelä ja sihteeriksi Nina Heikkilä. Työryhmän tehtävänä on Tammelan lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman 2011–2013 laatiminen ja toimenpiteiden aikaansaaminen. Työryhmä päätti valita seuraavat alakohdat:

Tammelan lapsi ja nuorisopoliittinen ohjelma 2011–2013

1. Moninaisuus ja yhdenvertaisuus
2. Luova Tammela
- 3 Digitaalinen sukupolvi
- 4 Lasten ja nuorten osallistuminen
- 5 Perheiden tukeminen
- 6 Varhainen puuttuminen ja erityisryhmien tuki
- 7 Kaikkien nuorten saaminen koulutukseen ja työelämään
- 8 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen ja erojen kaventaminen
- 9 Asuminen ja yhdyskuntasuunnittelu

Ohjelmaa lähdettiin laatimaan osana Opetus- ja kulttuuriministeriön lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaa ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipolitiikka ohjelmaa. Ohjelmassa on huomioitu myös Etelä-Suomen läänin lapsi- ja nuorisopoliittinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008–2011.

Huomattava osa suomalaista lapsista ja nuorista voi hyvin. Pienelle, mutta kasvavalle osalle lapsia ja nuoria kasautuu kuitenkin vaikeita ongelmia.

Lasten ja nuorten eriarvoistuminen ja pahoinvoinnin kasautuminen on vakava ongelma lasten ja nuorten ihmisarvon, osallisuuden ja yhtäläisten oikeuksien kannalta.

Valtiolle ja kunnille jatkuva lasten ja perheiden ongelmia korjaavien kalliiden erityispalveluiden kysynnän kasvu tulee kalliiksi. Esimerkkinä mainittakoon lasten huostaanottojen määrän lisääntyminen.

Pidemmillä aikavälillä ongelmien ehkäisy ja varhainen puuttuminen tulevat edullisemmaksi kuin pahoinvoinnin kärjistyminen ja syrjäytyminen.

Useat lapsen hyvinvoinnin riskitekijät näkyvät jo varhaislapsuudessa.

Tammelan kunta pyrkii olemaan tulevaisuudessa lasten, nuorten ja perheiden kunta, jonka lapsi- ja nuorisopolitiikan peruseriaatteet ja arvot ovat turvallisuus, osallisuus, arvostus, luovuus ja kumppanuus-yhteistyö

Visio vuodelle 2013; Tammela on lapsi- ja perhemyönteinen kunta, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvä, turvallinen, virikkeellinen ja kannustava kasvu- ja oppimisympäristö

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja hyvässä yhteistyössä, jolloin ongelmiin löydetään ratkaisuja varhaisessa vaiheessa. Ennaltaehkäisevään työhön tehty panostus näkyy lisääntyneenä terveytenä ja hyvinvointina, korjaavan työn vähenemisenä ja kustannusten hallintana. Lasten ja nuorten aktiivisuus ja osallisuus lisääntyy

2. Edellinen ohjelma

Tammelan lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2007–2010

VISIO 2010

Tammelalaiset perheet, lapset ja nuoret kokevat saavansa hyviä ja laadukkaita palveluita. Lapset ja nuoret saavat huolenpitoa ja tukea vanhemmiltaan. Koulunkäynnin lisäksi he harrastavat monipuolisesti. Perheet kokevat yhteisöllisyyttä omalla asuinalueellaan, mistä löytyvät toimintatilat ja lähiliikuntapaikat kokoontumiseen ja harrastamiseen.

TOIMINTAOHJELMAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET VUOTEEN 2010

1. Hyvä elämä on lähempänä kaikkia perheitä ja lapsia

Tammelalaiset perheet voivat kokonaisvaltaisesti hyvin. Palvelut hoidetaan tasa-arvoisesti koko kunnan alueella. Lapsiperheiden palveluita kehitetään. Perheiden harrastusmahdollisuuksia ja kohtaamispaikkoja lisätään. Perheiden toiveet ja tarpeet tulee kartoittaa ja niiden pohjalta tehdä kehittämissuunnitelmat eri hallinnonaloilla.

1.1 Lapset saavat hyviä ja riittäviä päivähoiton palveluita

Toiminta: Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa hyvää ja laadukasta päivähoitoa ja esiopetusta. Kasvatuskumppanuutta korostetaan

Toimenpiteet:

Vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan vuorovaikutusta lisätään ja henkilökunnan koulutusta lisätään. Lasten ja perheiden kanssa kehitetään varhaiskasvatuskeskusteluja ja kasvatuskumppanuuteen perustuvia perheilloja.

Vastuu: perusturva

Seuranta: laatumittari, jonka avulla voidaan seurata palvelujen laadukkuutta

Toteutunut vuoteen 2010:

Vuosina 2006–2010 perheilloja järjestettiin päiväkodilla säännöllisesti. Laatumittari on käytössä. Vanhempien ja henkilökunnan välinen vuorovaikutus on lisääntynyt kasvatuskumppanuuden myötä. Henkilökuntaa koulutetaan jatkuvasti.

1.2 Kaikki tammelalaiset lapset suorittavat peruskoulun oppimäärän sekä he saavat riittävät yksilölliset koulu- ja opetuspalvelut oman

kehitystason mukaan mahdollisimman lähellä omaa asuinalueitaan.

Toiminta: Kehitetään opetuspalveluita yhteistyössä oppilaiden, opettajien ja vanhempien kanssa. Perusopetuslaki ja lastensuojelulaki ohjaavat toimintaa

Toimenpiteet:

Opetussuunnitelmien päivittäminen, kodin ja koulun yhteistyö ja oman luokan vanhempien järjestetyt tapaamiset.

Riittävät erityisopettajan, koulukuraattorin ja koulupsykologin palvelut. Kehityskeskustelut kerran vuodessa.

Vastuu: koulutoimi, kodit, vanhempainyhdistykset, oppilashuoltoryhmä, pienryhmätyöryhmä

Seuranta: kouluterveyskysely, kysely kouluympäristön kehittämiseksi

Toteutunut vuoteen 2010:

Päivähoito järjestää säännöllisesti perheilloja. Laatu mittari on käytössä. Kasvatuskumppanuutta on lisätty.

Koulujen opetussuunnitelmat päivitettiin viimeksi 2004, joten suuria muutostarpeita ei ole ollut. Kielten valinnaisuutta on täydennetty yläluokilla.

Huoltajien kanssa käydään (ainakin kerran) vuosittain kehityskeskustelu, jossa myös oppilas on paikalla. Lisäksi on tietysti vuosittaiset vanhempainillat, joissa painotetaan kyseessä olevan ikäryhmän ajankohtaisia asioita.

Erityisopettajia on saatu 2 lisää ja koulukeskukseen on palkattu sosiaaliohjaaja.

Vuosina 2006–2010 peruskoulun päättötodistuksen ovat saaneet kaikki ikäluokat ajallaan. Vuonna 2010 kaikki päättötodistuksen saaneet saivat myös jatko-opiskelupaikan ja ovat edelleen koulussa. Koulupsykologin palveluja tarjotaan.

1.3 Lapsiperheet ja nuoret saavat joustavasti laadukkaita terveydenhuollon palveluja julkisen terveydenhuollon puolelta terveydenedistämisen ja sairaudenhoidon asioissa.

Toiminta: Lapsen hyvinvointia korostetaan. Perheiden terveystietoa lisätään.

Toimenpiteet:

Hyvinvointineuvola, varhainen vuorovaikutus (VAVU) neuvolassa.

Kouluterveydenhuollossa perhekeskeinen työtapo, esim. vanhempia kutsutaan mukaan osaan terveystarkastuksista. Terveystarkastajat ovat helposti tavoitettavissa. Perheillä on matala kynnys yhteydenottoihin.

Vastuu ja seuranta:perusturva, FSTKY

Toteutunut vuoteen 2010:

Tammelassa toimii neuvola, jonka periaatteena ovat hyvinvointineuvolan käytänteet. Kaksi terveydenhoitajaa hoitaa perhettä raskauden alusta, raskauden ajan ja jatkaa saman perheen terveydenhoitajana myös lapsen lastenneuvola-ajan eli kouluikään saakka. Terveydenhoitajat ovat saaneet koulutuksen varhaisen vuorovaikutuksen tukemiseen ottaen sen huomioon neuvolakäynneillä sekä tähän liittyen pyrimme tekemään kotikäynnin raskausaikana ja raskauden jälkeen, jolloin koko perhe läsnä. Lastenneuvolan osalta muutoksia tulee lakisääteisten asetustenmukaisten laaja-alaisten terveystarkastusten muodossa ensi vuodelle

On laadittu seudullinen oppilashuollon malli, jossa määritellään resurssit ja toimintatavat oppilaiden tukipalveluihin. Seudun kouluterveydenhuollolla on ollut oma kehittämisprojekti, jossa tavoitteena on ollut laajentaa ohjaavampaan ja havaitsevampaan suuntaan neuvola/kouluterveydenhuollon toimintaa.

Oppilashuoltoryhmä kokoontui säännöllisesti. Terveydenhoitaja tapaa kaikki nuoret vähintään kerran alakouluikäisenä ja toisen kerran yläkouluikäisenä. Perheillä oli matala kynnys yhteydenottoihin. Yhteistyötä tehtiin paljon FSTKY:n kanssa.

Vanhemmat on kutsuttu oppilaan terveystarkastukseen, näistä tarkastuksista on saatu hyviä tuloksia, oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kartoittamiseksi.

1.4 Yhteisöllisyyttä ja välittämistä lisätään perheiden keskuudessa

Toiminta: Aktivoidaan perheiden ja eri-ikäisten asukkaiden vuorovaikutusta ja omaehtoista toimintaa. Lisätään yhteistyötä ja yhteistoimintaa omassa asuinyhteisössä. Erityistukea tarvitsevat lapsiperheet saavat erityispalveluita heidän tarpeittensa mukaan. Jokaisella lapsella ja heidän perheellään toivotaan olevan mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen.

Toimenpiteet:

Ympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa otetaan yhteisöllisyyden tukeminen huomioon luomalla edellytyksiä ihmisten keskinäiselle kohtaamiselle. Asukastuvat, pelikentät ja harrastustilat ovat luontevia tapaamispaikkoja, joissa syntyy asukkaiden omaehtoista yhteisöllisyyttä. Ympäristön suunnittelussa otetaan huomioon alueelle muuttavan väestön ikärakenne, joka määräytyy suurelta osin kaavoitettavien asuntojen koon ja asuntotyypin perustella.

Perheiden ja asukkaiden kuullaan mielipiteitä keskustelutilaisuuksissa mm. kaavoitus, virkistysalue, liikenne ja puistoasioissa. Tontin ostajille tehdään kysely asuinalueen kehittämisestä.

Järjestetään yhteistyöpalaverit eri hallintokuntien kanssa.

Vastuu ja seuranta:

Tekninen toimi, vapaa-aikatoimi, perusturva, koulutoimi, kaavoitustoimikunta

Toteutunut vuoteen 2010:

Kouluille on rakennettu lähiliikuntapaikkoja Kaukjärvelle, Riihivalkamaan, Portaaseen ja Myllykylään. joiden suunnittelussa ovat mukana olleet myös oppilaat. Koulujen lisäksi lähiliikuntapaikat palvelevat myös kyläläisiä.

Tammelan kunnan kaavoittaja aloitti työnsä 2008.. Kaavoittajan tehtävänä on uusien alueiden kaavoittaminen. Hän on laatinut kyliin erilaisia kaavoja kylien tarpeiden mukaisesti, kuten yleiskaavoja. Näissä laadintaprosesseissa kyläläiset ovat olleet mukana kertomalla toiveitaan. Vuoropuhelua ihmisten kesken on näin lisätty. Ympäristön suunnittelussa pyrittiin huomioimaan väestön tarpeet paremmin. Kyläyhdistyksillä on hyviä toimitiloja, kuten kylätalot ja muut, joilla järjestävät toimintaa. Kylien yhteisöllisyyttä pyritään tukemaan ja pitämään yllä erilaisilla toiminnoilla. Kyläasiamies toimii kylien asiamiehenä, linkkinä kylien, julkishallinnon ja rahoitustahojen välillä.

2. Lasten ja nuorten ääntä kuunnellaan

2.1 Oikeus osallistua ja vaikuttaa itseä koskevaan päätöksentekoon palveluiden käyttäjänä

Toiminta: Kehitetään palvelujen, asuinalueiden ja harrastustilojen suunnittelu-, toteutus- ja toimintojen arviointikäytäntöjä sellaiseksi, että lasten ja nuorten osallistuminen niihin toteutuu. Huomioidaan myös erityislasten tarpeet.

Toimenpiteet:

Nuorisovaltuuston toiminnan suunnitelmallista kehittämisistä jatketaan.

Nuorisovaltuuston jäseniä pyritään saamaan mukaan joka lautakuntaan.

Nuorisovaltuustolta pyydetään lausuntoja mm. kaavoitusasioissa.

Kehitetään Koulukeskuksen oppilaskunnan ja koulujen alaluokkien koulutoimikuntien suunnitelmallista vuorovaikutusta vanhempainyhdistysten ja kyläläisten kanssa.

Kuunnellaan lasten mielipiteitä, havainnoidaan mielenkiinnon kohteita entistä enemmän.

Lapsille, nuorille ja heidän perheilleen tehdään asiakastyytyväisyyskyselyjä toimialoitain.

Tehdään lasten näkökulmasta varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat ja muut suunnitelmat.

Kaksi kertaa valtuustokaudessa järjestetään nuori-ilta tilaisuus, missä nuoret ja päättäjät kohtaavat ja keskustelevat

Vastuu: vapaa-aikatoimi, nuorisovaltuusto, perusturva, koulutoimi, oppilaskunta, kunnanvaltuusto

Seuranta: asiakastytyväisyyskyselyt, kysely nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan jäsenille

Toteutunut vuoteen 2010:

Koulutoimen arviointisuunnitelma: myös vanhempien ja oppilaiden tuntoja kartoitetaan säännöllisesti.

Nuorisovaltuuston toiminta on kehittynyt enemmän toiminnan järjestämisestä päätöksenteon suuntaan. Nuorisovaltuustolla on edustajat, vapaa-ajanlautakunnassa, koulutuslautakunnassa, ympäristölautakunnassa ja teknisessä lautakunnassa.

Nuorisoilta-tilaisuudet on järjestetty vuonna 2007 ja vuonna 2010. Nuorisovaltuustolle on ELY-keskuksen toimesta tehty kysely 10/2010. Nuorisotoimi tekee kyselyn nuorisovaltuustolle ja oppilaskunnalle joulukuussa 2010.

Asiakaskyselyt tehdään uuden lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman päivityksen yhteydessä lokakuussa 2010.

Vertaistiedottajia koulutettiin vuonna 2008 mutta toiminta ei jatkunut halutulla tavalla.

Kouluilla vanhempainyhdistykset osallistuvat koulujen liikuntapäiviin ja vastaaviin.

2.2. Tarjota nuorille mahdollisuuksia tuettuun vastuun kantamiseen

Toiminta: Nuorten kesätyöjärjestelmää kehitetään ja nuoria koulutetaan vastuullisiin tehtäviin

Toimenpiteet:

Nuorten ohjaajakoulutuksen lisääminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Frenditoimintaa ja vertaissovittelua jatketaan koulussa.

Lapsille ja nuorille annetaan vastuuta ja opastusta ympäristöstä mm. osallistumalla tienvarsien kevätsiivoukseen.

Nuorisotiedotusta lisätään eri muodoin nuorille. Nuorista koulutetaan vertaistiedottajia ja vertaisohjaajia.

Vastuu ja seuranta: koulutoimi, vapaa-aikatoimi, tekninen toimi, seurakunta ja yhdistykset

Toteutunut vuoteen 2010:

Koulukeskuksella toimii frenditoiminta, verso- vertaissovittelu, kiva-tiimi, oppilaskunta. Frendi toiminta on MLL:n avustamaa tukioppilastoimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta toisistaan ja tuovat koulun arkeen viihtyvyyttä. Verso-vertaissovittelua käytetään helpoissa riitatilanteissa, joissa on tapahtunut pientä nimittelyä tai muuta sellaista. Mutta jos nimittely tai muu asiaton käytös toistuu, asia siirtyy Kiva-tiimiin, jossa on aina aikuinen läsnä.

Vuonna 2009 kehitettiin tammelalaisten nuorten

kesätyöllistämisyjärjestelmää niin, että nuoret lähettivät itse hakemukset suoraan kolmeen nuorisotoimen listaamaan kesätyökohteeseen.

Järjestelmän muutos on lisännyt nuorten oma-aloitteisuutta

hakuprosessissa. Nuoria työllistettiin vuonna 2008 126 kpl, vuosina 2009–2010 140 kpl ja 175 kpl. Näin ollen uuden järjestelmän myötä nuoria on pystytty työllistämään enemmän kuin aiemmin.

Seurakunnan Isoskoulutukseen on osallistunut 2006/38hlö, 2007/32hlö, 2008/26hlö, 2009/24hlö, 2010/42hlö.

3. Vastuullista vanhemmuutta tuetaan

3.1 Perheiden yhdessäolon lisääminen

Toiminta: Yhdistyksiä ja yhteisöjä aktivoidaan järjestämään toimintaa ja kohtaamispaikkoja perheille.

Toimenpiteet:

Perheille järjestetään yhteisiä kursseja ja teemailtoja mm. vanhempainilloissa. Luokkakohtaisissa vanhempainilloissa pohditaan koulutyön lisäksi lasten, nuorten ja perheiden vapaa-ajanvieron mahdollisuuksia. Kodin, päiväkodin, koulun, yhdistysten ja seurakunnan yhteistyötä ja vuorovaikutusta lisätään.

Vastuu ja seuranta: päivähoito, vapaa-aikatoimi, koulutoimi, yhdistykset, seurakunta

Toteutunut vuoteen 2010:

Vanhemmille on järjestetty vanhempain-iltoja eri teemoilla.

Seurakunta on lisännyt kohdennettuja pienryhmätoimintoja, yhteistyö palaveria ja osallistuu versokoulutus-yhteistyöhön.

3.2 Vanhempien tukeminen kasvatustyössä

Toiminta: Vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsensa hyvinvoinnista. Perheiden palvelut toimivat vanhempien rinnalla ja yhteistyössä tukemassa heidän tehtäväänsä vanhempina.

Toimenpiteet:

Neuvolan perhevalmennus kehitetään, päivähoidon

varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluja kehitetään,

Koulujen oppilashuollollinen tukiverkko

Eri tahojen järjestämät perheillat ja infot. Jatketaan koko kylä kasvattaa-hankeen toimintoja

Vanhemmillä on mahdollisuus tavata eri viranomaisia ja viranhaltijoita vanhempainilloissa. Riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit opettajilla, terveydenhoitajilla, koulukuraattorilla, koulupsykologilla, päiväkodinjohtajilla, sosiaalityöntekijöillä, perhetyöntekijällä ja nuorisotyöntekijällä, jotta vanhempia voidaan tukea riittävästi heidän kasvatustehtävässään. Seurakunta pyrkii tukemaan vanhempia kasvatustyössä päiväkerhotoiminnan ja perhetilaisuuksien kautta.

Aktiivinen perusturvan perhetyö on perheiden tukena ja apuna (kotikäynnit, muut tapaamiset, mahdollisuus kysyä, tavata, saada opastusta).

Vastuu ja seuranta: perusturva, oppilashuoltoryhmä, pienryhmätyöryhmä, neuvola, kouluterveydenhuolto, koulutoimi, vapaa-aikatoimi, seurakunta

Toteutunut vuoteen 2010:

Perhevalmennusta on kehitetty niin, että kuntayhtymän alueella valmennus on keskitetty Forssaan, jossa siis kuntayhtymän alueelta keräytyy ensimmäistä lastaan odottavia ja pystytty näin saamaan ryhmään mahdollisimman paljon samoilla raskauskuukausilla odottavia ja silloin myös lasten lasketut syntymäajat ovat lähekkäin, jolloin vertaistuki olisi hyvää.

Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymällä on hyvät resurssit tukea perheitä juuri niin sanotun hyvinvointineuvola käytännön avulla, terveydenhoitajien määrä nyt sopiva, työmuodot joustavia perheet huomioon ottavia. Perheen tukeminen aloitetaan jo raskausaikana.

Perhetyö on perheiden tukena ja apuna, perhetyöntekijä tekee kotikäyntejä ja auttaa perheitä näiden tarpeiden mukaan. Perhetyö on tällä hetkellä korjaavaa, mutta ennaltaehkäisevään työhönkin pitäisi panostaa.

Lasten päivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmia on kehitetty. Päivähoidossa on myös järjestetty vanhempainiltoja. Vuonna 2011 olisi tarkoitus palkata toinen perhetyöntekijä, ennaltaehkäisevään työhön. Yläkoululla toimii koulukuraattori ja sosiaaliohjaaja. Sosiaaliohjaaja aloitti työt 2009 tästä työstä 10% kuuluu vapaa-aikatoimen alaisuuteen ja loput 90% koulutoimelle ja se on koettu tärkeäksi ja tarpeelliseksi työmuodoksi. Kuraattori ja sosiaaliohjaaja toimivat osana moniammatillista oppilashuollon työryhmää. Kouluilla toimii myös 5 erityisopettajaa.

Seurakunnan kerhotoiminta, isoskoulutus, leirit ja retket tukevat kasvatustoimintaa niin varhaisnuoriso-, kuin nuorisotyössäkin. Seurakunnan nuorisotyöntekijät ovat aina tavoitettavissa, tekevät pyydettyä kotikäyntejä ja ovat mukana vahvasti varhaisnuorten ja nuorten tukiverkostotoiminnassa.

Nuorisotoimella on vakinaistettu kaksi nuorisotyöntekijää, joista toinen toimii Mustialassa 50 % työajastaan hoitaen opiskelijoiden vapaa-ajanohjausta. Toiminta on vakiintunut säännölliseksi toiminnaksi.

4. Perheiden palveluja kehitetään toimiviksi kokonaisuuksiksi

- 4.1 Kunnan eri hallinnonalojen, yhdistysten ja yhteisöjen yhteistyötä lisätään perheiden palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Kunnan lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma toimii päättäjien ja viranhaltijoiden suunnittelun pohjana tulevaisuudessa.

Toiminta: Painotetaan ennaltaehkäisevää strategiaa, jossa lapsiperheiden omia voimavaroja tuetaan tehokkaasti ja ongelmiin puututaan viipymättä.

Toimenpiteet:

Eri toimijoiden kokoukset, palaverit, verkostotyö (yhteisen kielen löytäminen) ja sen jälkeen toimenpiteitä (mitä, miten, milloin)
Keskustelut eri tahojen välillä, rohkeasti uusien asioiden ideointia ja kokeilua

Vastuu ja seuranta:

Kaikki hallintokunnat ja yhdistykset,
Lapsi- ja nuorisopoliittinen työryhmä,
Lasten ja Nuorten hyvinvointiryhmä eli kuntatiimi

Toteutunut vuoteen 2010:

Koulu järjestää säännöllisesti henkilökunnan kokouksia.

Oppilashuoltoryhmän kokoukset ovat yläkoululla viikoittain, alakoululla kerran kuussa. Seutukunnalla on oppilashuollon kehittämissyhmä.

Kouluilla on seutukunnalliset verkostot ammattiryhmittäin, kuraattorit, opettajat, rehtorit yms.

Verkostotyötä eri hallinnon alojen välillä on tehty erimuodoin mm. pienryhmätyöryhmä

- 4.2 Perheiden palveluiden tiedottamista, arviointia ja palautteen antoa kehitetään

Toiminta: Tiedottamisessa käytetään hyväksi erilaisia tiedostuskanavia ja kehitetään kansalaisten palautteenantomahdollisuuksia.

Toimenpiteet: Kunnan www-sivuja kehitetään tuomalla lapsia ja nuoria koskevia hankkeita selkeästi esille ja niihin liittyen avaamalla keskustelu-/palautepalsta.

Eri hallintokuntien asiakaskyselyiden lisääminen ja palautteen kautta palveluiden kehittäminen

Vastuu ja seuranta: Kaikki hallintokunnat

Toteutunut vuoteen 2010:

Tammelan nuorille avattiin onkspakko-sivut kesäällä 2009 yhteistyössä Humppilan kunnan kanssa. Keväällä 2010 otettiin käyttöön valtakunnallinen vaikuttajakanava.

5. Perheiden, lasten ja nuorten turvallisuus

Tavoite:

5.1 Lasten- ja nuorten ja perheiden hyvinvointia seurataan

Toiminta: Olemassa olevien seurantatapojen hyödyntäminen, kehittäminen ja uusien käyttöönotto. Opetus- ja valistustyö koulussa ja oppilashuolto.

Toimenpiteet:

Olemassa olevien hyvinvoinnin seurantamallien kartoittaminen ja arvioiminen (millainen seuranta tarpeen, kuinka usein). Varhainen vuorovaikutuksen mallin hyödyntäminen. Toteutetaan oppilaiden kouluterveyskyselyt. Ryhdytään toimenpiteisiin kyselyiden perusteella.

Koulujen itsearviointi kunnan arviointisuunnitelman mukaan.

Vastuu ja seuranta:

perusturva, koulutoimi, oppilashuoltoryhmä, pienryhmätyöryhmä

Toteutunut vuoteen 2010:

Varpu (Seutukunnallinen varhaisen puuttumisen malli), oppilaskyselyt, erityisryhmät, kiva koulu-projekti ja muut projektit

5.2 Koulujen ja päiväkotien pihat ovat viihtyisiä ja turvallisia

Toiminta: Koulujen pihoista kehitetään monipuolisen tekemisen paikkoja

Toimenpiteet: Lähiliikuntapaikkasuunnitelma joka koululle
Perheet mukaan suunnitteluun ja viherrakentamiseen

Vastuu ja seuranta: Liikuntatoimi, koulutoimi ja tekninen toimi, vanhempainyhdistykset

Toteutunut vuoteen 2010:

Lähiliikuntapaikat 2007 Kaukjärvi, 2008 Riihivalkama, 2009 Porras ja 2010 Myllykylä.

**Lähiliikuntapaikka suunnitelmat tehdään kaikille kouluille. Vuodelle 2011 on suunniteltu lähiliikuntapaikkaa Letkulle.
Koulukeskuksen pihankunnostus on jäänyt toteutumatta,**

5.3 Lasten- ja nuorten turvallista kasvua tuetaan

Toiminta:Järjestetään lapsille ja nuorille turvallista toimintaa. Huolehditaan, että toimintapaikat ovat turvallisia.

Toimenpiteet:

Laaditaan turvallisuussuunnitelmat ja toimintasuunnitelmat, joissa huomioidaan lasten ja nuorten turvallisuus. Vanhempia aktivoidaan ottamaan huomioon lasten ja nuorten turvallisuustekijöitä. Vanhempainilloissa tuodaan esille turvallisuusteema. Mediakasvatus esille.

Vastuu ja seuranta:perusturva, koulutoimi, tekninen toimi ja vapaa-aikatoimi

Toteutunut vuoteen 2010:

Turvallisuussuunnitelma on laadittu ja turvallisuutta lisätty.

**Yläkoululaisten vanhemmille järjestettiin viisaasti verkossa- ilta
6.10.2010**

Kouluilla on järjestetty poistumisharjoituksia.

Nuorisotilalla järjestettiin poistumisharjoitus 27.10.2010

3. Tietoa kunnasta lasten ja nuorten näkökulmasta

3.1 Väestö

Vuoden 2010 lopulla Tammelan kunnassa oli asukkaita 6 591. Perheiden lukumäärä vuonna 2009 oli 1 888 ja näistä lapsiperheiden osuus oli 39,9 % Vuonna 2009 yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä oli 11,7 %.

Ydinperheet yleistyivät Tammelan yläasteen oppilaiden perherakenteena. Vuonna 2006 yläasteen oppilaista 23 prosentilla oli perherakenteena muu kuin ydinperhe, kun vuonna 2008 vastaava osuus oli 16 prosenttia.

Kouluterveyskyselyn mukaan ydinperheet olivat yleisempiä Tammelassa kuin Kanta-Hämeen maakunnassa.

Tammelan väestö 2009

Aluejako	Väestö 2009		Muutos		2005-2009		
	Yhteensä	0-14	15-64	65 +			

834						
Tammela	6628	1224	4149	1255	123	
8341						
Tammela	6601	1221	4127	1253	120	
834101	6601	1221	4127	1253	120	

Tammela

834101001					
Patakangas	91	15	58	18	-9
834101002					
Susikas	189	21	115	53	1
834101003					
Teuro	241	31	159	51	-12
834101004					
Kaukjärvi	376	94	227	55	-11
834101005					
Tammelan kirkonkylä	2573	403	1572	598	85
834101006					
Kirstilä-Kytö	316	86	213	17	86
834101007					
Hykkilä- Lunkaa	430	91	281	58	-20
834101008					
Riihivaikama	670	150	447	73	6
834101009					
Sukula	226	50	143	33	13
834101010					
Kallio	95	16	48	31	-1
834101011					
Torro	130	26	78	26	-9
834101012					
Letku	352	66	233	53	-5
834101013					
Saari- Kaukola	255	45	154	56	4
834101014					
Porras	402	82	241	79	5
834101015					
Liesjärvi	255	45	158	52	-13

3.2 Perheen tuki

Lastensuojeluilmoituksia sosiaalityö vastaanotti vuoden 2009 aikana 25 kappaletta ja vuoden 2010 aikana 45 kappaletta. Kaikki ilmoitukset johtivat yhteydenottoon. Ilmoitusten määrän kasvu johtuu laajentuneesta ilmoitusvelvollisuudesta sekä poliisin ja nuorisotoimen koulupäätöstempauksesta, jossa alaikäisten alkoholin hallussapitoon puututtiin. Tällöin kirjattiin 13 lastensuojeluilmoitusta.

Lastensuojelun tukipalveluiden käyttö Tammelassa

	2007	2008	2009
Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä 0-17 -vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä	3,3	2	2,5
Lastensuojelun avohuollon tukitoimien	3,1	1,8	2,2

piirissä 0-20 -vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä			
--	--	--	--

	2007	2008	2009
Huostassa olleet 0-17 -vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä		0,3	0,4
Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1000 alle 18-vuotiasta	40,1	29	32,4

(Sotkanet 2010)

3.3 Toimeentulo

Tammelan kunnan väestöstä v. 2008 työllisiä oli 42,3 % Työttömyysprosentti oli 7,2 vuonna 2008. Näistä pitkäaikaistyöttömiä oli 21,8 %. Nuorisotyöttömiä 18–24-vuotiaasta työvoimasta samana vuonna oli 7,5 %.

Vuonna 2005 kaikista lapsiperheistä 5,5 % sai toimeentulotukea Tammelan kunnassa. Vuonna 2009 vastaava määrä oli 7,2 % Lapsiperheiden toimeentulossa on 2000-luvun lopussa selvästi nähtävissä pientuloisuusasteen lisääntyminen. Taulukossa on nähtävillä Tammelan ja Forssan seutukunnat luvut.

	2007	2008	2009
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä			
Tammela	5,8	6,6	7,2
Forssan seutu	6,6	7,3	8,8

Taulukoissa on nähtävillä Tammelan tietoja vuosilta 2007–2009

	2007	2008	2009
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24 -vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	2,5		1,7
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	0,9	0,8	1,1

Toimeentulotukea saaneet 18-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	8,1	7,4	11,3
---	-----	-----	------

3.4 Terveys

Oheisessa taulukossa kunnan yleinen sairastavuus indeksi verrattuna Jokioisten kunnan vastaavaan lukuun.

	2007	2008	2009
sairastavuus indeksi, ikävakioitu			
Tammela	97,2	96,6	95,3
Jokioinen	88,8	89,2	85,4

Koettu terveys 8. ja 9. luokkien oppilailla/ Tammelan koulukeskus

Muutokset koetussa terveydessä peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla Tammelan koulukeskus vuosina 2002–2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut tai tuloksia ei ole aiemmilta vuosilta.

KOETTU TERVEYS	Vuosi 2010 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2010 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kokemus hyvästä terveydestä			
Useiden oireiden kokeminen päivittäin			
Päivittäin koettu väsymys			
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut			
Viikoittain koettu päänsärky			vähentyminen vuodesta 2006
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus			
Koulu-uupumus	yleistyi		
Ylipaino	vähentyi		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

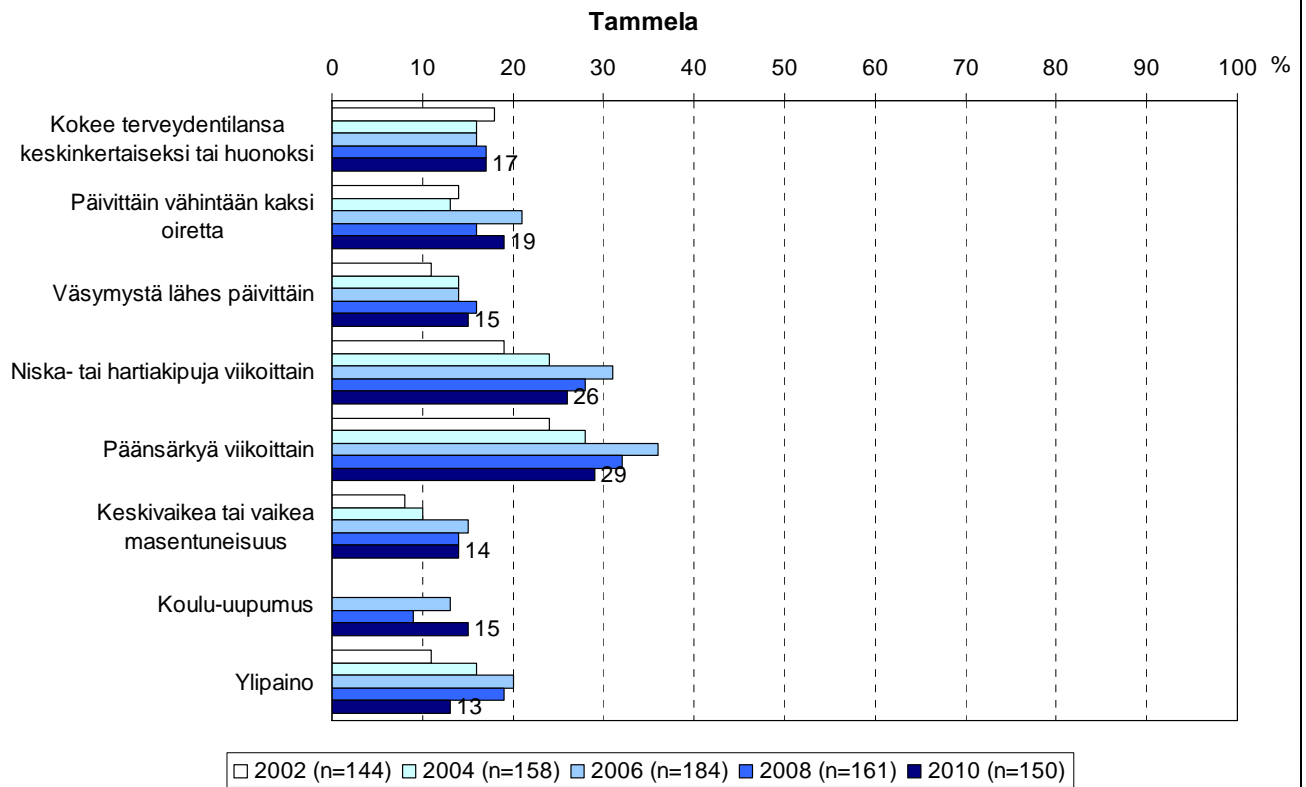
Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko aineistoon peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOETTU TERVEYS	Ero sukupuolten välillä vuonna 2010	Ero Kanta-Hämeeseen vuonna 2010	Ero koko aineistoon vuonna 2010
Kokemus hyvästä terveydestä	pojilla yleisempää		
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	tytöillä yleisempää		
Päivittäin koettu väsymys	tytöillä yleisempää		
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	tytöillä yleisempiä	harvinaisempia	harvinaisempia
Viikoittain koettu päänsärky	tytöillä yleisempää		
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	tytöillä yleisempää		
Koulu-uupumus	tytöillä yleisempää		
Ylipaino		harvinaisempaa	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

KOETTU TERVEYS

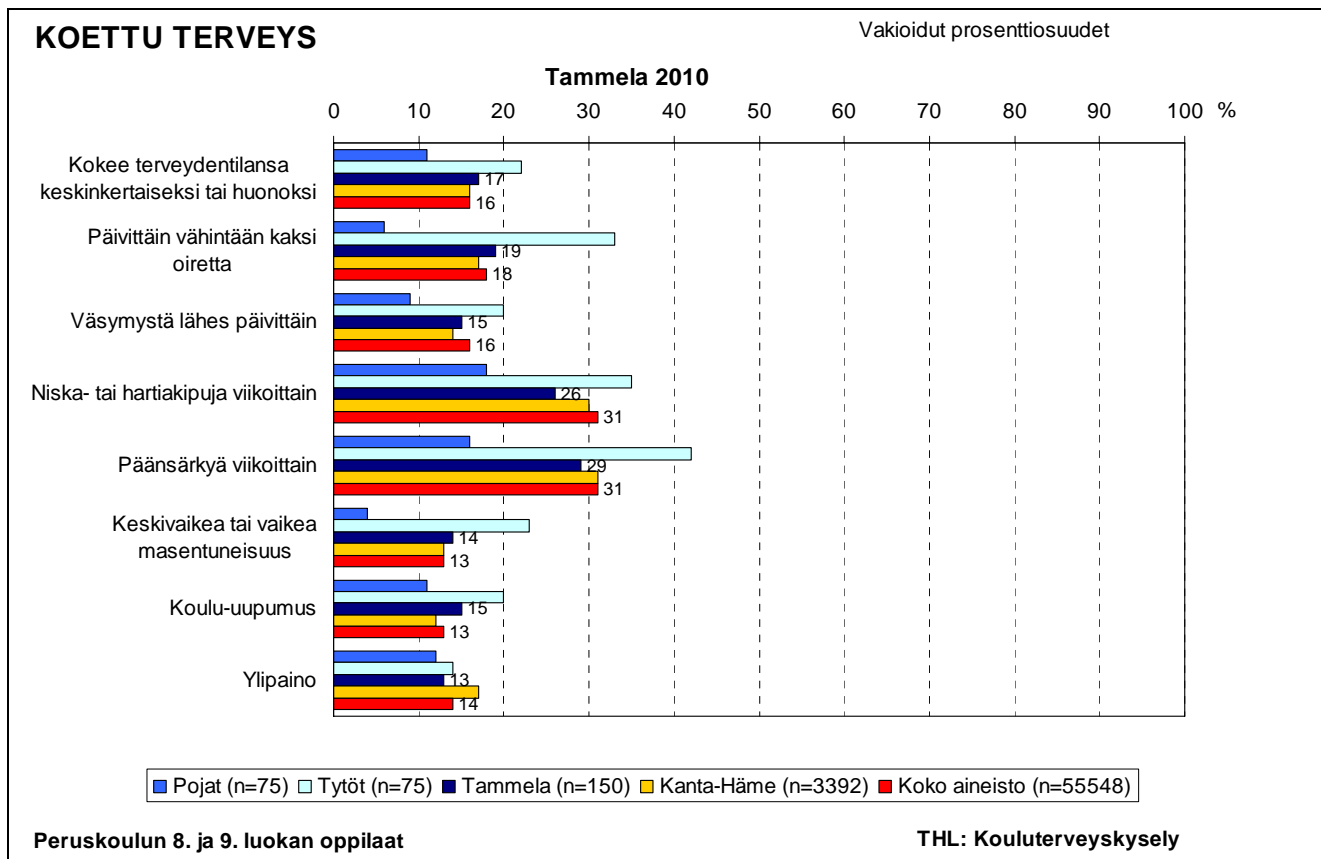
Vakioidut prosenttiosuudet

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 5. Terveysindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2002–2010.

Kuvio 6. Terveysindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2010.

Terveystottumukset

Muutokset terveystottumuksissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla Tammelan koulukeskus vuosina 2002–2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut tai tuloksia ei ole aiemmilta vuosilta.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Vuosi 2010 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2010 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Aamupalan syöminen arkisin	vähentyi		
Koululounaan syöminen päivittäin			
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä			
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	yleistyi		
Vähintään neljän tunnin ruutuaika arkipäivisin			
Myöhään valvominen kouluviikolla			vähentyminen vuodesta 2006
*Päivittäinen tupakointi	vähentyi		
*Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2004
*Laittomien huumeiden kokeilu			

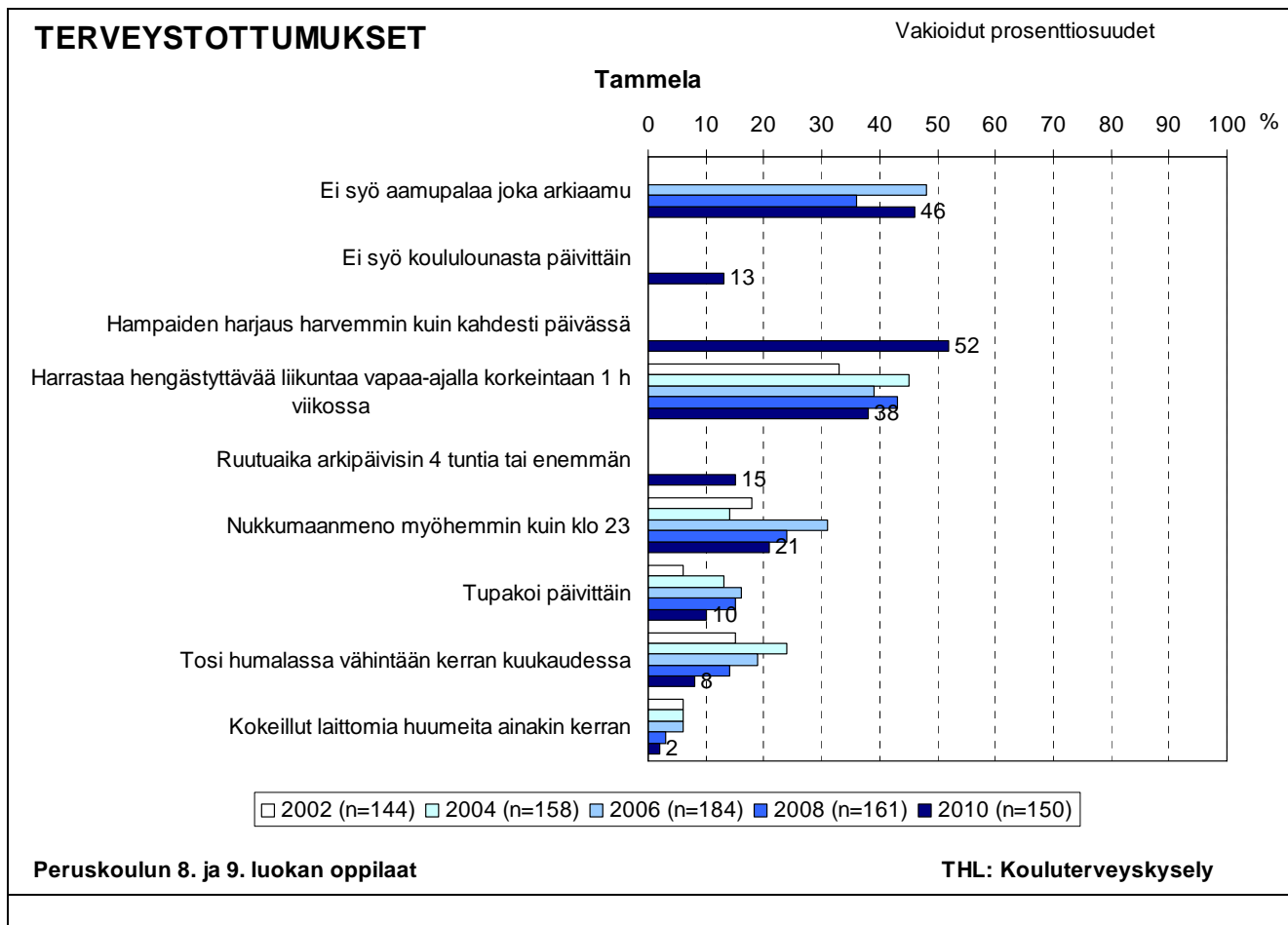
*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 9. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko aineistoon peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2010.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Ero sukupuolten välillä vuonna 2010	Ero Kanta-Hämeeseen vuonna 2010	Ero koko aineistoon vuonna 2010
Aamupalan syöminen arkisin	pojilla yleisempää		
Koululounaan syöminen päivittäin	pojilla yleisempää	yleisempää	yleisempää
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	työillä yleisempää		
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	työillä yleisempää		harvinaisempaa
Vähintään neljän tunnin ruutuaika arkipäivisin		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Myöhään valvominen kouluviikolla		harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Päivittäinen tupakointi	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Laittomiin huumeiden kokeilu		harvinaisempaa	harvinaisempaa

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

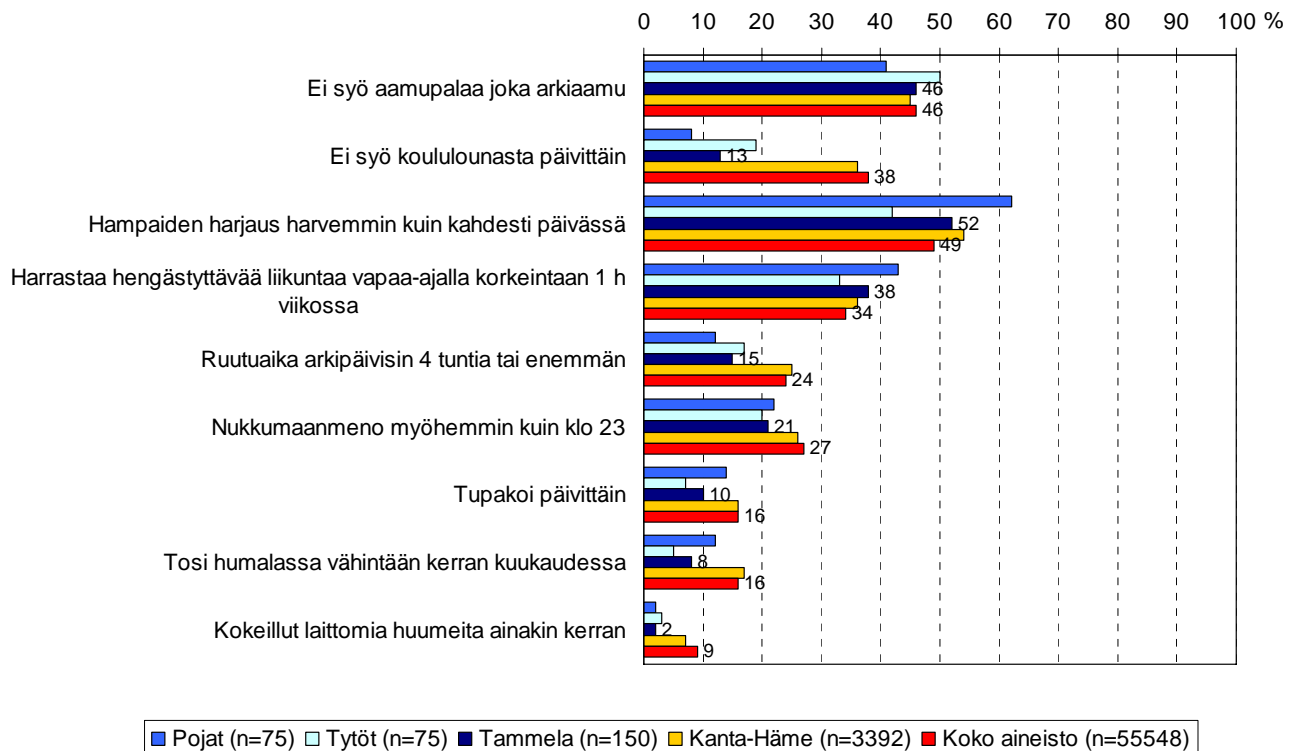

Kuvio 7. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2002–2010.

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Tammela 2010

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 8. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2010..

Forssan seudun hyvinvointi- ja turvallisuusstrategian seuranta vuoteen 2010 – Hyvinvointitaseen tilastoaineistossa (FSTKY 6.5.2008) todetaan, että alkoholin myynti on ollut koko 2000-luvun Forssassa huomattavasti maan keskimäärän yläpuolella nousten koko ajan; maan keskiarvo vuonna 2006 oli 8,4 litraa / asukas 100 %:sta alkoholia, kun se Forssassa samaan aikaan oli 13,4 litraa 100 % alkoholia / asukas. Forssan seudun maalaiskunnat ovat olleet koko 2000-luvun maan keskiarvon alapuolella; Jokioisilla ja Humppilassa alkoholin kulutuksen määrä on laskenut. Tammelassa alkoholin kulutus on pysynyt lähes samana koko 2000-luvun alun ajan (ks. taulukko 1).

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Koko maa	7	7,3	7,6	7,7	8,2	8,2	8,4	8,7	8,5
Kanta-Häme	7	7,3	7,8	7,8	8,3	8,2	8,5	9,0	8,8
Forssa	9,2	9,9	11,2	11,6	12,6	12,9	13,4	13,8	13,4
Humppila	5,5	5,7	5,9	4,9	4,7	4,4	4,6	4,8	4,5
Jokioinen	3,2	3,3	3,1	3	3	2,7	2,5	2,4	2,6
Tammela	2,9	3	3	2,9	2,8	2,9	2,9	2,8	2,8
Ypäjä	3,5	3,6	3,7	3,5	3,5	3,4	3,7	3,6	3,4
Forssan seutukunta	6,4	6,8	7,5	7,6	8	8	8,3	8,5	8,3

Taulukko 1. Alkoholi juomien myynti / asukas 100-prosenttisena alkoholilitroina.

Kysely toteutettiin Tammelan koulukeskuksessa vuonna 2010 viikolla 43. Koulukeskuksessa on 267 yläkouluikäistä, joista 255 osallistui kyselyyn.

Vastanneista 15.29 % kertoi tupakoivansa. Tupakka hankittiin useimmiten kavereilta.

TUPAKKA:

Polttaa, mutta ei kerro mistä hankkii	7
Kavereilta	18
Vanhemmilta	1
Ostaa itse	1
Joku muu	11
Kaikki vaihtoehdot	1
Yhteensä:	39
Vastanneista tupakoi prosenttia	15,29

Vastanneista 36.86 % kertoi nauttivansa alkoholia.

Alkoholi hankittiin useimmiten kavereilta, mutta myös vanhemmilta ja muutamat ilmoittavat jopa alkoholin varastamisen ”kuuluvan asiaan”. Vastanneet käyttivät alkoholia keskimäärin kerran kuukaudessa.

ALKOHOLI:

käyttää, mutta ei kerro mistä hankkii	16
kavereilta	46
vanhemmilta	8
ostaa itse	2
tekee itse	7
sisaruksilta	4
varastaa	2
otan kotoa	3
kaverit + vanhemmat	4
kaverit + vanhemmat + ostaa itse + tekee itse + jotain muuta kautta	2
Yhteensä:	94
Vastanneista alkoholia käyttää prosenttia	36,86

Kouluolot

Taulukko 4. Muutokset kouluoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2002–2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut tai tuloksia ei ole aiemmilta vuosilta.

KOULUOLOT	Vuosi 2010 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2010 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa			yleistyminen vuodesta 2004
Koulutapaturmat			
Ongelmat koulun työilmapiirissä	yleistyivät		
Koulussa kuulluksi tuleminen	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2006
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi	yleistyi		vähentyminen vuodesta 2002 päättyi
Opiskeluun liittyvät vaikeudet	yleistyivät	yleisempiä	
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain	vähentyi		
*Toistuva lintsaminen			
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin	yleistyi	yleisempää	

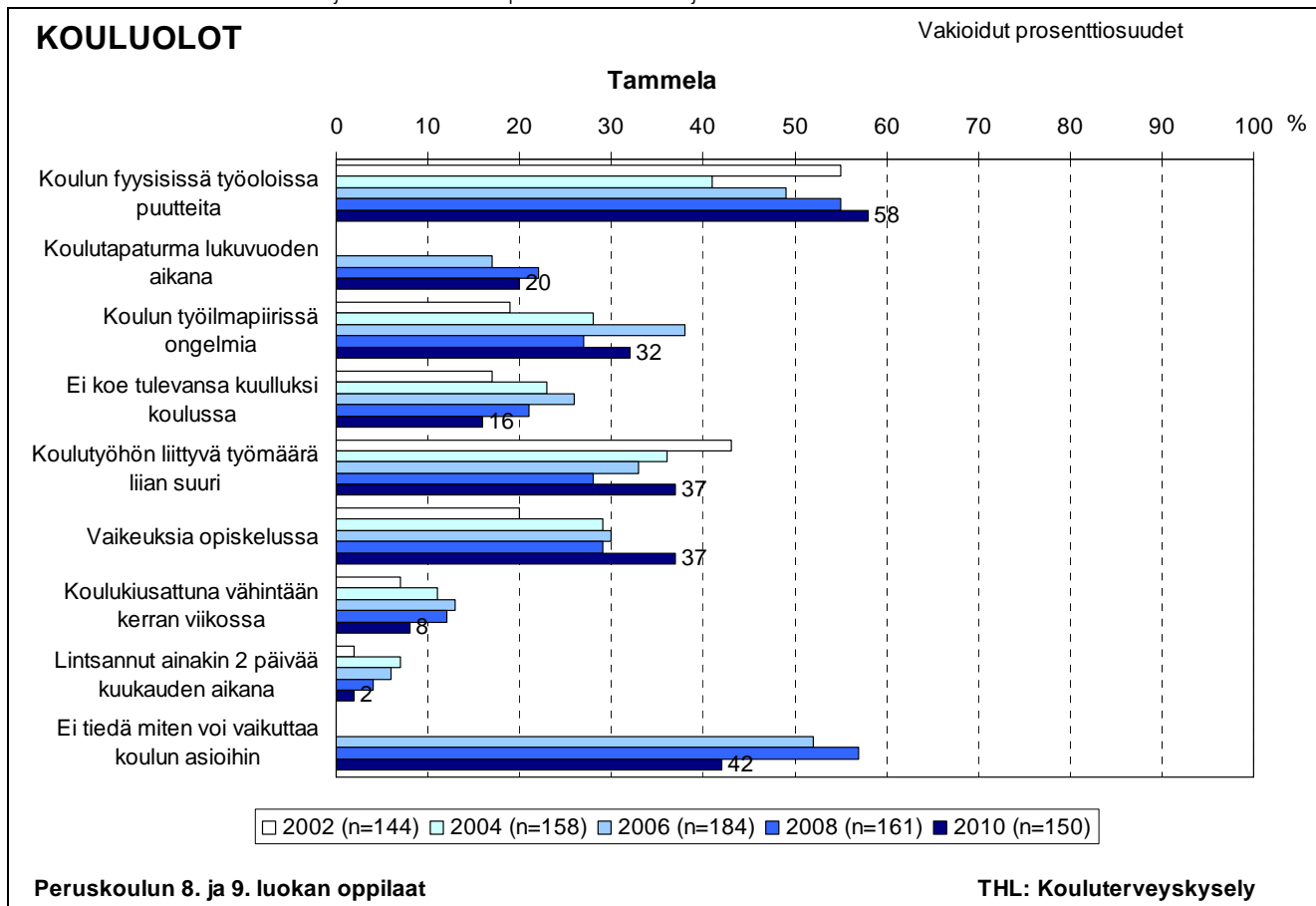
*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 5. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko aineistoon peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2010.

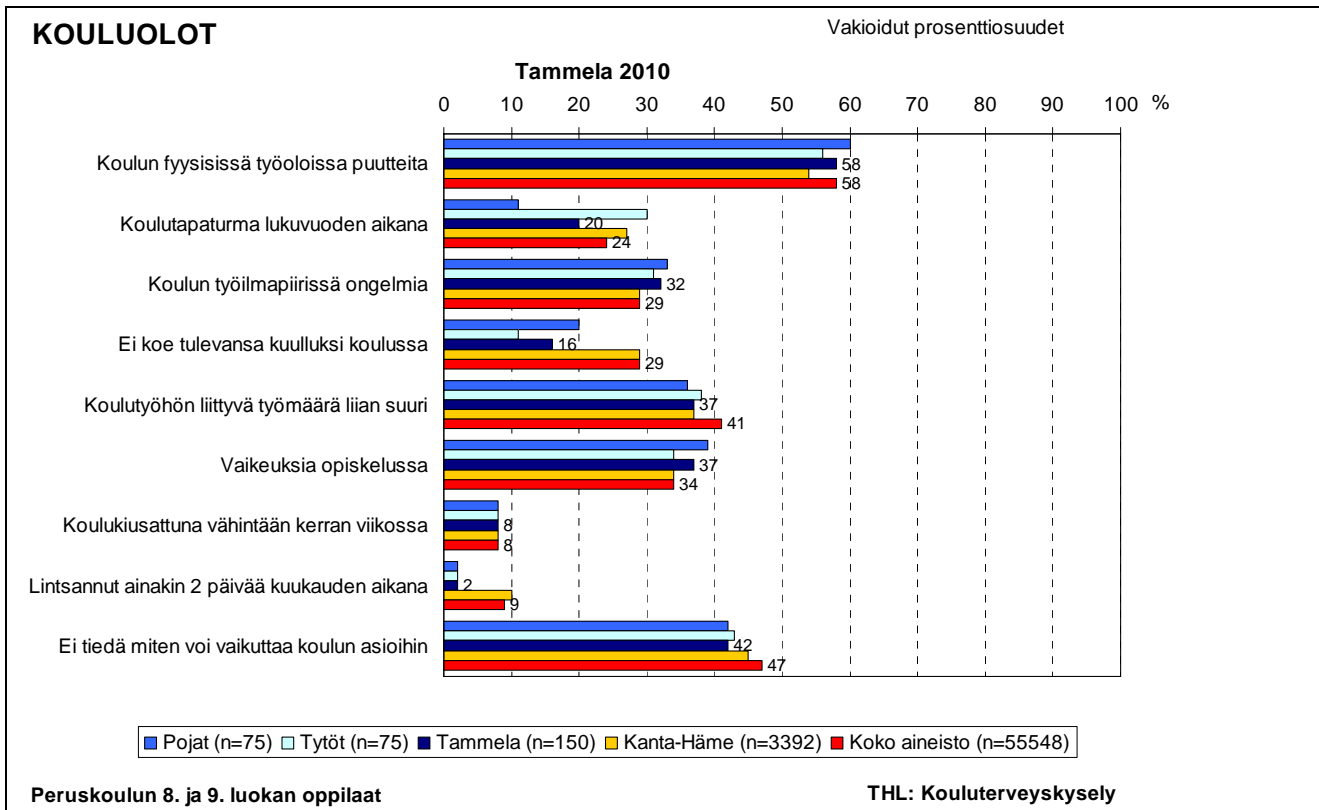
Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOULUOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2010	Ero Kanta-Hämeeseen vuonna 2010	Ero koko aineistoon vuonna 2010
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa		yleisempiä	
Koulutapaturmat	työillä yleisempiä	harvinaisempia	harvinaisempia
Ongelmat koulun työilmapiirissä			
Koulussa kuulluksi tuleminen	työillä yleisempää	yleisempää	yleisempää
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			harvinaisempaa
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin			yleisempää

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Kuvio 3. Kouluolindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2002–2010.

Kuvio 4. Kouluoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2010.

Seuraavassa esitellään tiivistetysti tärkeimmät ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2010. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Lisäksi on kerrottu, jos ilmiön esiintyvyys kunnassa on kokonaisluvuksi pyöristettynä nolla prosenttia.

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi • Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi • Ylipainoisia oli vähemmän • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi • Päivittäinen tupakointi vähentyi • Humalajuominen vähentyi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humalajuominen vähentyi 	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien työttömyys lisääntyi • Toistuva rikkeiden teko lisääntyi • Koulun työilmapiiri heikkeni • Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi • Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät • Koulu-uupumus lisääntyi • Aamupalan syöminen arkisin vähentyi • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi

3.5 Asuminen

Tammela on pinta-alaltaan laaja maalaismainen kunta. Asuminen tapahtuu pääosin pientaloissa: vuonna 2007 omakoti- tai rivitaloissa asui 88 % asutokunnista. Asutokunnat asuvat pääosin omistusasunnoissa; vuonna 2006 vain 14,1 % asui vuokra-asunnossa. (Sotkanet)

Tammelassa asutokuntia vuonna 2009 oli 2796,joissa 27 %:ssa asui vähintään yksi alle 18 vuotias lapsi.

Ahtaasti asuvien lapsiasutokuntien osuus kaikista lapsiasutokunnista on laskenut vuoden 2005 33,2 prosentista 31,8 %:iin. (Sotkanet)

Tammelan kuntaan kuuluu useita kyliä.

	2007	2008	2009
Asutokunnat, joissa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö, % kaikista asutokunnista	27,5	27,2	27,0
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista	31,4	31,6	31,5

	2007	2008	2009
Ahtaasti asuvat lapsiasutokunnat, % kaikista lapsiasutokunnista	29,7	30,0	31,8
Asutokunnat yhteensä, lkm	2808	2802	2796

3.6 Turvallisuus

Rikostilastot Tammela 2008–2010 (Poliisin tiedot).

	2008	2009	2010
Rikosten määrä yhteensä	527	461	516
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset	20	11	7

Huumausainerikoksia	11	0	0

Nuorten tekemät rikokset 2010	alle 15	15–17 v.	18–20 v.	21–30 v.
omaisuusrikokset	6	4	0	4
liikenne rikokset	1	14	12	37
liikenne rikkomukset	0	4	11	57

Kotihälytykset Tammelassa vuosina 2007 ja 2009–2010 (Poliisin tiedot)

	2007	2009	2010
Kotihälytys: perheväkivalta	12	9	17
Muut kotihälytykset sis. häiritsevä meteli ja henkilö häiriöksi		21	19
YHT		30	36

3.7 Osallisuus

Nuorisotoimen kyselyssä Koulukeskuksen oppilaille syksyllä 2010, vastaajista noin 25 % tiesi mikä on nuorisovaltuusto. 7-luokkalaiset tiesivät paremmin kuin muut ylemmillä luokilla olevat.

Nuorisovaltuuston tärkeimmiksi tehtäviksi koettiin aloitteiden ja kannanottojen tekeminen sekä vaikuttaminen kunnan palveluihin nuoren näkökulmasta. Aloittekanavaa oli käytetty, tosin toivottiin, että sitä kautta asiat myös lähtisivät toimimaan.

Vastanneiden mielestä oppilaat eivät pysty kovin paljoa vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin.

Noin 7.5 % vastanneista kertoi olevansa mukana oppilaskunnassa.

Suurin osa vastanneista koki tulevansa kuulluksi kotona, ja näin myös vaikuttavansa kotona päätettävistä asioista.

Muutama vastanneista ilmoitti olevansa kiinnostunut siitä, miten oman kunnan asioita hoidetaan. Muutama ilmoitti myös haluavansa täysikäisenä mukaan kunnallispolitiikkaan. Suurin osa vastanneista oli sitä mieltä, että nuoret eivät tule Tammelassa kuulluiksi.

Vuonna 1992–1994 syntyneiden tammelaisten nuorten kyselyssä tuli esille nuorisovaltuuston t tärkeimmät tehtävät.

Nuorisovaltuuston tärkeimmät tehtävät

Aloitteiden ja kannanottojen tekeminen	19.67 %
Edistää nuortenosallisuutta ja vaikuttamista	27.87 %
Osallistua kunnanhallituksen ja lautakuntien kokouksiin	3.28 %
Vaikuttaa kunnan palveluihin nuoren näkökulmasta	52.46 %
Kaikki	3.28 %
Yhteensä:	100

Samassa kyselyssä kysyttiin sosiaaliseen mediaan osallistumista. Vastaajista 80.33 % ilmoitti osallistuvansa sosiaaliseen mediaan. Näitä medioita olivat Facebook, Irc-galleria, Twitter, Skype ja erilaiset Blogit

Jos osallistut sosiaaliseen mediaan, kuinka tärkeä se sinulle on?

5 hyvin tärkeä	7	13,21
4	12	22,64
3	23	43,40
2	3	5,66
1 yhdentekevä	8	15,09
Yhteensä:	53	100

Vastanneista 16.39 % kertoi kuuluvansa tai olleensa mukana oppilaskunnassa. Ammattikoululaiset kokevat, etteivät pysty paljoo vaikuttamaan koulussa heitä koskeviin asioihin. Lukiolaiset taas kokevat pystyvänsä vaikuttamaan paljonkin kaikkeen.

Vain 8.20 % kertoi, etteivät koe tulevansa kuulluiksi kotona, eivätkä näin ollen koe vaikuttavansa kodin yhteisissä asioissa.

Oman kunnan asioiden hoidosta oli kiinnostunut 39.34 % vastaajista. kaksi vastaajaa halusi osallistua kunnallispolitiikkaan. 57.38 % vastaajista oli sitä mieltä, että nuoret saavat äänensä Tammelassa kuuluviin.

3.8 Vapaa-aika

Elinolot

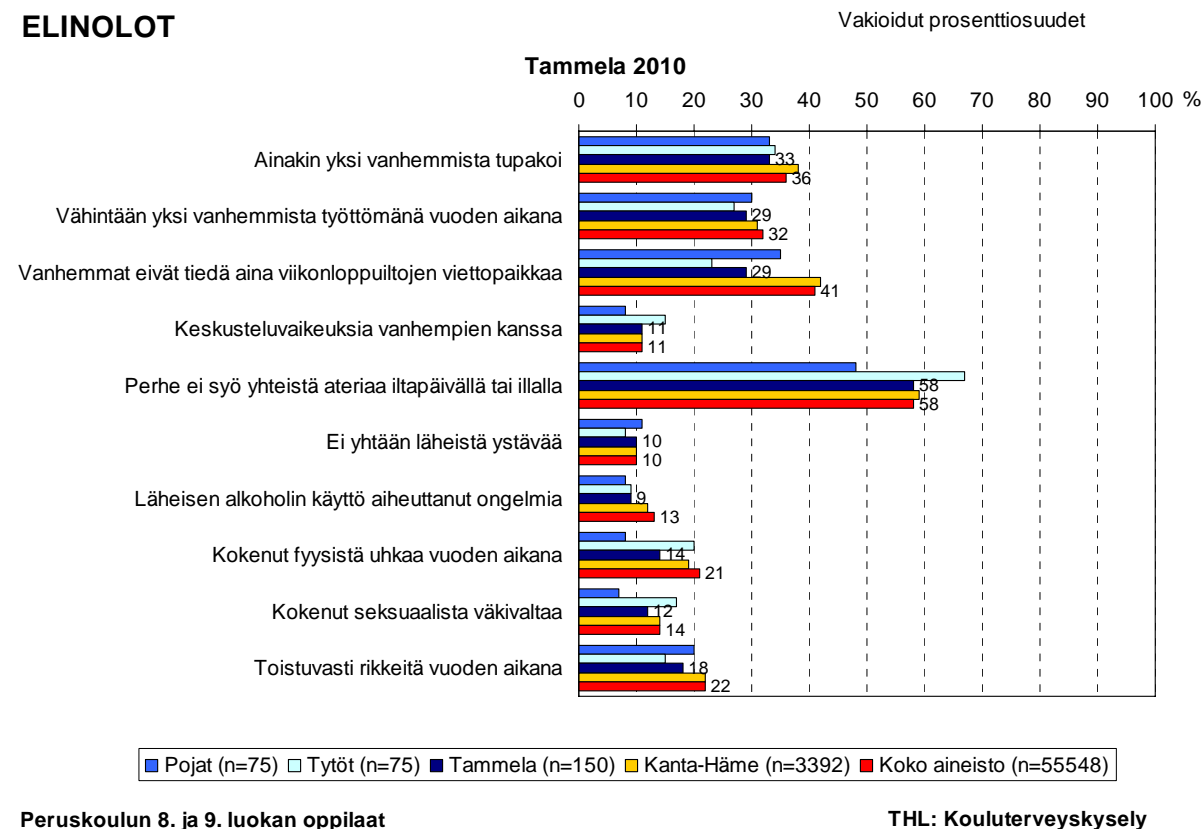
Muutokset elinoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla Tammelan Koulukeskuksessa vuosina 2002–2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut tai tuloksia ei ole aiemmilta vuosilta.

ELINOLOT	Vuosi 2010 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2010 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Vanhempien tupakointi			vähentyminen vuodesta 2006
Vanhempien työttömyys	yleistyi		
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettopaikasta	yleistyi		
*Keskusteluaikeudet vanhempien kanssa			
Perheen yhteinen ateriointi iltaisain			
*Läheiset ystävyysuhteet			
*Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat			
Fyysisen uhan kokeminen			
Seksuaalisen väkivallan kokeminen			
Toistuva rikkeiden tekeminen	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2006

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 3. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko aineistoon peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2010. Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

Kuvio 1. Elinoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2002–2010.

kuvio 2. Elinoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2010.

Kysely lähetettiin 236 :lle vuonna 1992-1994 syntyneille tammelaisnuorelle. Näistä nuorista 61 vastasi kyselyyn.

KUINKA USEIN HARRASTAT?

Satunnaisesti	12	21,82
Kerran viikossa	6	10,91
2 Kertaa viikossa	10	18,18
3 Kertaa viikossa	4	7,27
4 Kertaa viikossa	9	16,36
5 Kertaa viikossa	3	5,45
Useamman kerran viikossa	8	14,55
Riippuu harrastuksesta	3	5,45
Yhteensä:	55	100

KUINKA PALJON HARRASTAT LIIKUNTAA VIIKOSSA?

Satunnaisesti	12	20
Kerran viikossa	4	6,67
2 Kertaa viikossa	9	15,00
3 Kertaa viikossa	13	21,67
4 Kertaa viikossa	4	6,67
5 Kertaa viikossa	11	18,33
Useamman kerran viikossa	7	11,67
Yhteensä	60	100

Vastanneet kertoivat liikkuvansa, koska se oli kivaa, tahtoivat pitää huolta kunnostaan ja se vähentää stressiä. Useimmin harrastettiin kavereiden kanssa tai yksin. 29.51 % vastanneista kertoi harrastuksensa löytyvän omalta paikkakunnalta. Tietoa harrastusmahdollisuuksista on saatu perheeltä, tiedotteista, netistä, lehdestä, tuttavilta ja kavereilta sekä ilmiotustauluilta.

Tammelan yläkoululaisten kyselyssä syksyllä 2010 vastaajista 80.78 % kertoi harrastavansa liikuntaa. Liikuntaa harrastettiin keskimäärin noin 2-3 kertaa viikossa. Lisäksi monella vastaajalla oli liikunnallisten harrastusten lisäksi muita harrastuksia, joita harrastettiin myös noin 2-3 kertaa viikossa. Vastaajat kertoivat harrastavansa liikuntaa, koska haluavat olla tai pysyä hyvässä kunnossa, se oli kivaa ja sai uusia kavereita. Suurin osa vastanneista kertoi harrastuksensa löytyvän Forssasta tai muualta, vastanneiden mielestä Tammelassa ei ole tarpeeksi hyviä mahdollisuuksia harrastaa esim. jukkuelajeja.

Liikunnan lisäksi nuoret kavereiden kanssa hengaamista, lukemista ja erilaisia kerhoja. Myös netissä oleminen oli muutamalle vastaajalle tärkeä harrastus.

Vastanneiden vapaa-aika kuluu harrastusten, tietokoneen ja ystävien parissa. Kaikki vastaajat kertoivat, että heillä oli vähintään 1 hyvä ystävä. Kavereita vastaajilla oli 2-70.

Vapaa-ajalla ilmeni hyvin vähän kiusaamista. Vastaajat, jotka olivat havainneet kiusaamista ilmoittivat siitä vanhemmille, nuorisotyöntekijälle tai opettajalle. Kiusaamiseen oli puututtu ja usein se oli myös loppunut.

Noin joka kymmenes yläkoululainen kertoi syksyllä 2010 pidetyssä kyselyssä, ettei Mantaali ole heille tuttu vapaa-ajan vietto paikka.

MANTTAALI: onko manttaali tärkeä vapaa-ajan viettopaikka?	Prosentteina	
5 erittäin tärkeä	8	3,49
4	12	5,24
3	28	12,23
2	26	11,35
1 ei tärkeä	155	67,69
Yhteensä:	229	100,00

Tammelassa on lähiliikuntapaikkoja keskustan liikuntakeskuksen lisäksi Kaukjärvellä Riihivalkamassa, Portaassa ja Myllykylässä. Leikkipuistoja on kahdeksan: Lehtopuisto (Peltokuja 3), Veteraanipuisto (Veteraanitie 9), Alhonpuisto (Telatie 11), Vekkilänpuisto (Tuhkaryöpynpolku 9), Mannerheimipuisto (Tammelantie 24 B), Kuusipuisto (Kuusitie 2), Kirstilänpuisto (Nuotantekijäntie 7) ja Varstapuisto (Varstatie 4)

4. Tammelan lapsi ja nuorisopoliittinen ohjelma 2011–2013

TAMMELA- LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN KUNTA

Lapsi- ja nuorisopoliitiikan peruseriaatteet ja arvot ovat turvallisuus, osallisuus, arvostus, luovuus ja kumppanuus-yhteistyö

VISIO 2013

Tammela on lapsi- ja perhemyönteinen kunta, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvä, turvallinen, virikkeellinen ja kannustava kasvu- ja oppimisympäristö

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut toimivat asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja hyvässä yhteistyössä, jolloin ongelmiin löydetään ratkaisuja varhaisessa vaiheessa

Ennaltaehkäisevään työhön tehty panostus näkyy lisääntyneenä terveytenä ja hyvinvointina, korjaavan työn vähenemisenä ja kustannusten hallintana.

Lasten ja nuorten aktiivisuus ja osallisuus lisääntyy

VAHVUUDET	HEIKKOUDET
<p>Voimavarat ja palveluiden tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • palvelujen saatavuus hyvä (myös lähipalveluja) • kouluissa toimivat ryhmäkoot (pienet ryhmäkoot) • päivähoiton paikat on saatu jaettua lain vaatimissa rajoissa • järjestötoiminta- ja yhteistyöverkostot <p>Palveluprosessit ja yhteistyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • moniammatillisuus ja yhteistyö eri tahojen kanssa • psykososiaaliset palvelut kouluilla • varhaisen puuttumisen työmenetelmien osaaminen 	<p>Voimavarat ja palveluiden tuottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • henkilöresurssit puutteelliset monilla alueilla, esim. koulupsykologi, nuorisotyö, lastensuojelun sosiaalityö, puheterapia (vrt.lait, asetukset, suositukset) • ennaltaehkäisevä perhetyö • Kunnan hajanaisuus, paljon kyliä ja pitkät etäisyydet, perheiden eriarvoisuus • Lasten ja nuorten päiväkotij- ja kouluruokailujen "einesruokailut " <p>Palveluprosessit ja yhteistyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvolan resurssit

<p>Ympäristö: rakennettu ja luonnonympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paljon virkistys - ja ulkoilumahdollisuuksia (järvet, Eerikkilä kulttuuriympäristö, retkeily ja virkistäytyminen) <p>Terveydentilaan ja elämänhallintaan liittyvät vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulkoilu ja ulkoliikunta mahdollisuudet etenkin talviliikunnassa hyvät • Varhaiskasvatussuunnitelma • Seutuyhteistyö • lasten, nuorten ja perheiden osallisuutta edistetään 	<p>Ympäristö: rakennettu ja luonnonympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • haja-asutusalueiden ja taajamien leikkikenttien ylläpidon puuttuminen • tarvetta kasvillisuuden kohentamiseen ja valaistuksen parantamiseen virkistysalueilla • koulujen ja päiväkotien rakenteissa ja laadussa puutteita • koulukeskuksen piha-alue • sisäliikuntalilojen vähäisyys
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<p>Palveluprosessit ja yhteistyö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neuvolan vauvaperhetyöhön panostaminen <p>Ympäristö: rakennettu ja luonnonympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaavoituksessa huomioidaan jo alueen palvelut mm. kerhotilat ja liikunta-alueet <p>Terveydentilaan ja elämänhallintaan liittyvät vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lähiruoka ja luomuruoka varhaiskasvatukseen ja kouluihin • Kunnan imagossa enemmän esille kestävä kehitys ja luonnon läheisyys 	<p>Terveydentilaan ja elämänhallintaan liittyvät uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuorten tupakoinnin ja humalajuomisen ja muiden päihteiden käytön lisääntyminen • nuorten masentuneisuuden lisääntyminen • lasten ja nuorten ylipaino ja muiden ravitsemusongelmien lisääntyminen • vanhemmuuden puute • nuorten työllistymisen ongelmat • nuorten syrjäytyminen <p>Voimavarat ja palvelut</p> <p>Perheiden tukiverkoston puutteellisuus Päiväkotien ja koulujen kunnan heikentyminen Liian pienet ryhmät kouluissa Päiväkotien liian suuret ryhmät</p>

4.1 Moninaisuus ja yhdenvertaisuus			
Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Kehittään kunnan palveluita erityisryhmien tarpeiden mukaan	Lasten ja nuorten erityispalveluja tuottavien tahojen verkoston kehittäminen	2011	kaikki
	Erityisopetuksen kehittäminen, pienryhmä opetuksen saatavuus	2013	Opetustoimi
	Erityisnuorisotyöntekijän toimi	2013	Nuorisotoimi
	Perhetyöntekijä Erityislastentarhanopettaja	2011 2011	Perusturva Varhaiskasvatus
B) Edistetään suvaitsevaisuutta ja yhdenvertaisuutta kunnan palveluissa - luodaan ja kehitetään tehokkaita puuttumisen malleja syrjintä tapauksia varten	Kehitetään Kivaa Koulu-toimintaa, Vertaissovittelua ja Frendi-toimintaa alakouluissa ja yläkoulussa	2011–2013	Opetustoimi
	Kaikkiin kiusaamistapauksiin puututaan	2011–2013	Kaikki
C) Ohjataan lapsia ja nuoria kansainvälisyyden pariin ja opetetaan heitä arvostamaan erilaisuutta	Aletaan viettää kouluissa ja päiväkodeissa kansainvälistä päivää 24.10. Päivän suunnittelussa ovat mukana oppilaat. Teemaa käsitellään syvemmin suunnittelun aikana	Vuosittain 24.10	Varhaiskasvatus, Opetustoimi, koulun oppilaskunta, nuorisotoimi, SRK, yhdistykset
	Kerhoissa kansainvälisiä vieraita	2011–2013	
4.2 Luova Tammela			
Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Kehitetään sekä	Aktivoidaan yhdistyksiä avustusten avulla	2011–2013	vapaa-aikatoimi

monipuolistetaan lapsille ja nuorille järjestettävää tapahtumatoimintaa ja kulttuuritaustaista harrastetoimintaa	suunnittelemaan ja järjestämään monipuolista toimintaa. Järjestetään vuosittain yhdistys-ilta sekä koulutusta yhdistyksille		
B) Järjestetään kuntalaisille lisää monikäyttöisiä harrastetiloja	Lisätään ja tehostetaan koulujen tilojen käyttöä koulupäivinä ja vapaa-aikana Aktivoidaan asukasyhdistyksiä rakentamaan asukastupia ja pienpallokenttiä asuinalueille kunnan opastuksella ja avustuksella	2011 2012–2013	Opetustoimi, Varhaiskasvatus, vapaa-aikatoimi Tammelan kylät ry vapaa-aikatoimi
C) Lisätään vanhempien ja muiden aikuisten ympäristötietoutta ja kehitetään heidän suhtautumista kierrättämiseen sekä kestäviin elämäntapoihin	Lähdetään valmistelevaan kunnallista kestävän kehityksen ohjelmaa Koulutettujen ekoneuvojen hyödyntäminen kunnan eri toiminnoissa	2012 2011–2013	kaikki kaikki
D) Lisätään ympäristökasvatusta kaikissa lasten ja nuorten käyttämissä kunnan palveluissa	Ympäristö-teemaviikko Ympäristötaideteos yhteistyössä taitelijoiden kanssa Vihreälippu-toiminnan laajentaminen ja toimintatapojen laajentaminen	kevät 2011 kesä 2012 2011–2013	varhaiskasvatus, opetustoimi, nuorisotoimi, yhdistykset ja seurakunta Opetustoimi ja Varhaiskasvatus

	Lasten ja nuorten ruokapalvelujen ekologisuuteen vaikuttaminen	2012–2013	Ruoka- ja siivouspalveluyksikkö, Varhaiskasvatus, Opetustoimi
4.3 Digitaalinen sukupolvi			
Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Tutustutaan lasten ja nuorten kanssa mediaympäristöihin tuetusti, turvallisesti ja ohjatusti	Atk-kerho muutetaan mediakerhoksi Mediakasvatuksen huomioiminen tehtäessä perusopetuksen ja Varhaiskasvatuksen OPS. Jokaisessa päiväkodin ryhmässä on käytettävissä tietokone lapsille.	syksy 2011 2011 2012	nuorisotoimi Opetustoimi, Varhaiskasvatus Varhaiskasvatus
B) Lisätään kouluissa tapahtuvaa lasten ja nuorten mediakasvatusta	Opettajista koulutetaan Sosiaalisen Median asiantuntijoita	2011–2013	opetustoimi
C) Kehitetään vanhempien mediakasvatusta ja –lukutaitoa	Järjestetään vanhempieniltojen yhteydessä luentoja aiheesta	2011–2013	opetustoimi ja nuorisotoimi
4.4 Lasten ja nuorten osallistuminen			
Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Kehittää ja ylläpitää lasten ja nuorten	Perustetaan Tammelan Lasten Parlamentti Koulutetaan lapsia ja nuoria Aloitekanavan	2011 2011–2012	Nuorisotoimi, Opetustoimi,

osallistumisen kanavia	käyttämiseen Koulutetaan Nuorisovaltuuston jäseniä	2011–2013	Nuorisovaltuusto
	Koulukeskuksen oppilaskunnan kehittäminen	2011	Opetustoimi, Nuorisotoimi
B) Kuulla lapsia ja nuoria heidän ikätasoonsa sopivalla tavalla	Järjestetään Nuori-ilta ja Tenavien Tammela-tilaisuudet	2013	Nuorisotoimi
C) Aktivoida nuoria ottamaan osaa omien asioidensa eteenpäin viemiseen	Nuoria aktivoidaan oma-aloitteisuuteen kesätyöpaikan haussa	2011–2013	Nuorisotoimi
	Järjestää koulutusta nuorisovaltuuston jäsenille aloitteiden ja esitysten eteenpäin viemisestä	2012	Nuorisotoimi, Nuorisovaltuusto
D) Otetaan lasten ja nuorten mielipiteet oikeasti huomioon kunnallisessa päätöksen teossa	Hallintokunnat kysyvät lausuntoa kunnan kehittämiseen liittyvissä asioissa nuorisovaltuustolta entistä enemmän	2011–2013	Kaikki
	Alle kouluikäisten lasten palautteen antaminen esim. piirustusten kautta	2012–2013	Varhaiskasvatus

4.5 Perheiden tukeminen

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Kehitetään perhepalveluita ”matalan kynnyksen” suuntaan	Iltapäivätoiminnan kehittäminen. Avointen päivähoitopalveluiden kehittäminen. Koululaisten aamu -ja iltapäivätoiminnan	2011-2013	Varhaiskasvatus Opetustoimi Järjestöt

	kehittäminen ja palveluiden laajentaminen		
B) Lisätään ja kehitetään kunnan eri toimijoiden välistä yhteistyötä	Aloitetaan Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminta	2011	Nuorisotoimi, Perusturva, Opetustoimi, FSTKY, Poliisi, työvoimatoimisto
	Varhaiskasvatuksen hyvinvointiryhmien kehittäminen	2011	Varhaiskasvatus

4.6 Varhainen puuttuminen ja erityisryhmien tuki

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Tunnistaa perheiden ongelmat ajoissa ja puuttua niihin	Huoliasteikko- käytössä Ennaltaehkäisevä perhetyö Ankkuri-hankkeen juurruttaminen Ennaltaehkäisevä nuorisotyö	2011–2013 2013 2011–2013	Kaikki
B) Kehittää kunnan yhteisiä ja yhtenäisiä toimintamalleja puuttumista varten	Seutukunnallisen VARPU:n päivittäminen	2012	Nuorisotoimi

4.7 Kaikkien nuorten saaminen koulutukseen ja työelämään

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Pyritään tunnistamaan syrjäytymisvaarassa oleva nuori ja tarjotaan hänelle apua	Hyödynnetään olemassa olevien tahojen palveluita mm. Minne menet nuori, Tuetut opinpolut ja Ankkurihanke	2011–2013	opetustoimi, nuorisotoimi, perusturva
B) Lisätään kouluissa ja	Järjestetään nuorille (8-luokka) matka Next	2012	opetustoimi ja

nuorisotoimessa tiedottamista opiskelumahdollisuuksista	Step-messuille		nuorisotoimi
D) Toteutetaan etsivää nuorisotyötä	Nimetään Etsivän nuorisotyön yhteyshenkilö. Järjestetään seutukunnallista koulutusta	2011	nuorisotoimi, perusturva
4.8 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen ja erojen kaventaminen			
Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Liikkuva tammelalainen lapsi- ja nuori	Lisätään liikunnan määrä varhaiskasvatuksessa, koulussa ja nuorisotyössä, liikuntatoimessa Otetaan käyttöön Lasten liikuntapassi kevät/syksy esikoululaiset, 1-2 lk Pyritään lisäämään tarkemmalla suunnittelulla liikuntatilojen päiväkäyttöä. Välituntiliikunnan lisääminen	2011–2013 2012 2012	Varhaiskasvatus, opetustoimi, vapaa-aikatoimi Opetustoimi, Varhaiskasvatus
B) Kehitetään terveiden elämäntapojen opetusta peruskouluissa	Hyvinvointipäivät alakouluissa sekä teemapäivä yläkoulussa yhteistyössä terveystiedon ja kotitalouden opettajien kanssa	kevät 2011–2013	opetustoimi ja nuorisotoimi
C) Puututaan lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveysongelmiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa	Huoliasteikko-käytössä. Lukioikäisten ja ammattikoulutuksessa olevien nuorten mielenterveyspalveluiden resurssien lisäys	2012–2013 2012-2013	Kaikki, Fstky
D) Puututaan moniammatillisesti päihteiden aiheuttamiin	Hyödynnetään olemassa olevien tahojen palveluita mm. A-klinikka, perusturva, Ankkurihanke. Lastensuojelu-laki ja	2011–2013	Kaikki

ongelmiin perheissä	oppilashuoltoryhmä. Pyritään madaltamaan palveluihin hakeutuvien kynnystä.		
E) Lisätään lasten- ja nuorten liikenneturvallisuutta Tammelassa	Toteutetaan poliisin ja koulujen kanssa liikenneturvallisuuspäivä keväisin kouluilla Poliisi vieraillee Manttaalilla kaksi kertaa vuodessa kertomassa nuorten turvallisuudesta	2011–2013 2011–2013	Opetustoimi, poliisi, nuorisotoimi

4.9 Asuminen ja yhdyskuntasuunnittelu

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
A) Nuorille pyritään saamaan ensiasuntoja Tammelassa	Asunto-ohjelmassa otetaan huomioon alle 29-vuotiaat asunnon tarvitsijat sekä vuokra-asuntoja perheille Järjestetään kampanja, jossa aktivoidaan vuokraamaan ”vinttejä” nuorille	2011 2012	kunnanhallitus Nuorisotoimi
B) Puistoja, leikki-alueita ja lähiliikuntapaikkoja kehitetään mahdollisimman lapsia ja nuoria aktivoivaksi	Aloitekanavan kunta kysyy osion hyödyntäminen ja lanseeraus tekniselle toimelle	2011	tekninen toimi, nuorisotoimi
C) Kaavoituksessa otetaan huomioon lasten ja nuorten näkökulmat	sama kuin edellä	2011	tekninen toimi ja nuorisotoimi

5. Seuranta

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman laatimisessa on lähdetty jatkuvuuden periaatteesta, niin että sen toteutumista arvioidaan kaksi kertaa vuodessa lapsi - ja nuorisopoliittisen työryhmän toimesta.

Jatkuvuuden periaate tarkoittaa myös, että toimintojen toteutuminen ja arviointi liittyy oleellisesti kunkin toimintayksikön työkäytäntöihin. Toteutumisen arvioinnissa on ajatuksena se, että myös palvelujen käyttäjät osallistuisivat mahdollisuuksien mukaan arviointiin.

Tätä voidaan toteuttaa erilaisten asiakaskyselyjen, haastattelujen ja muiden asiakkaita osallistuvien selvitysten avulla.

Koko ohjelma käydään uudestaan läpi vuoden 2013 lopulla, jonka jälkeen käynnistetään ohjelman uusi päivittäminen.

Ohjelma luovutetaan kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi keväällä 2011.

Lapsi- ja nuorisopoliittisesta ohjelmasta tiedotetaan myös lasten ja nuorten toimintaa järjestäville yhdistyksille. Myös yhdistys-illassa vuosittain otetaan esille ohjelma ja sen toimenpiteet.